

Utrikesdepartementet
Gustav Adolfs torg 1
111 52 Stockholm

Regeringens skrivelse: Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet (Dnr UD2016/09273/IU)

Lärarförbundets övergripande synpunkter

- Lärarförbundet välkomnar regeringens förslag till policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet och särskilt dess konsekventa koppling till Agenda 2030 och PGU
- Vi ser också positivt på att regeringen även fortsatt utgår från en mångdimensionell syn på fattigdom och Sveriges utvecklingssamarbete ska ta sin utgångspunkt i människor som lever i fattigdoms perspektiv på utveckling
- Lärarförbundet noterar de fem perspektiv som ska genomsyra utvecklingssamarbetet och noterar med tillfredsställelse ett genomgående rättighetsperspektiv i ramverket och kommer att koncentrera våra kommentarer på de områden som ligger vårt verksamhetsområde närmast: rätten till utbildning, fackliga rättigheter, jämställdhet och barns rättigheter

2. Utvecklingsdagordningen i en föränderlig värld

Framtida möjligheter och utmaningar i en omvärld i förändring

Sista stycket om arbetsförhållanden sid 7:

Förslag: Lägg till att bristande respekt för fackliga rättigheter försvårar för människor som arbetar under osäkra förhållanden att organisera sig för att förändra sin situation.

Andra stycket om utbildning sid 8:

Förslag: Hitta en balans i detta stycke mellan tillgång och kvalitet. Agenda 2030 öppnar målen att gälla det livslånga lärande, likvärdighet och en inkluderande utbildning. Förutom att kämpa vidare för pojkars och flickors, kvinnors och mäns lika tillgång till utbildning bör det svenska utvecklingssamarbetet bidra till en utbildning som bygger nya attityder och värderingar till könsroller och maktfördelning.

Sista stycket, kapitel 2, s. 18:

Förslag: Inkludera en skrivning om civilsamhällets roll för ansvarsutkrävande gentemot regeringar och makthavare för att säkerställa att Agenda 2030 målsättningar uppnås.

3. Perspektiv i det svenska utvecklingssamarbetet

Bild 1, s. 10

Förslag: På samma sätt som man i bilden talar om "jämlig hälsa" bör den tala om "jämlig, likvärdig och inkluderande utbildning och forskning".

4. Utvecklingssamarbetets tematiska inriktning

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

Texttrutan, s.12

Förslag: Tydliggör i problembilden att fackliga rättigheter i enlighet med ILO:s kärnkonventioner kränks och att det minskande utrymmer för civila samhället också inbegriper fackliga organisationer.

Andra stycket, s. 13

Förslag: I stärkandet av de sociala trygghetssystemen och demokratin är den sociala dialogen mellan arbetsmarknadens parter en nyckel som svenskt utvecklingssamarbete vill stödja.

Miljö- och klimatomässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser

Allmän kommentar: I kapitlet lyfta fram hur barn drabbas av klimatförändringar och negativ miljöpåverkan. Det saknas ett barnperspektiv i strategins kanske allra viktigaste prioritering inför framtiden vilket är särskilt viktigt då dagens och framtidens barn är de som kommer att behöva hantera hur vi agerar nu.

Texttrutans sista punkt s. 18

Förslag: I upprepningen av aktörer bör även länders utbildningssystem nämnas när det gäller hur svenskt utvecklingssamarbete ska bidra till ökad kunskap. Utbildning för hållbar utveckling är en utmaning som skolan i många länder behöver stöd för att ta sig an.

Fredliga och inkluderande samhällen

Sista stycket på s. 22, DDR-processer

Förslag: Behovet av tillgång till både grundläggande, akademisk- och yrkesutbildning i länder där grupper av stridande avmobiliseras och återintegreras bör nämnas.

Stycke 2, sid 23

Förslag: Positivt att utbildningens roll för att förhindra radikalisering, främja jämställdhet och skapa hållbara samhällen lyfts fram. I tillägg till den sista, mycket bra meningen, bör även vuxnas utbildning inkluderas.

Inkluderande ekonomisk utveckling

Produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och hållbart företagande

Allmän kommentar: Så som målet är formulerat i Agenda 2030 och upprepas i ramverket tycks det syfta på den del av ekonomin som producerar varor i industri och jordbruk. Samtidigt breder den informella sektorn och otrygga anställningsförhållanden ut sig inom nya områden vilket kan förtydligas i detta kapitel. Utbildningssektorn som är en kvinnodominerad sektor utgör ett sådant område. Privata liksom offentliga skolor nyttjar i allt högre grad kontraktsanställda lärare som saknar formell lärarutbildning.

Stycke under rutan, s. 24

Förslag: Bland de många mål som ska bidra till Produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor och hållbart företagande, saknas mål 4 om utbildning. Utbildningens roll för att människor som lever i fattigdom inte skall vara dömda till lågavlönade arbeten i en nationell eller global produktions och handelskedja bör synliggöras.

Stycke 3, s. 25 om kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och ekonomisk tillväxt

Förslag: I slutmeningen nämns också kvinnors egen inkomst, som extremt viktig för att kunna styra över sitt eget liv. UNESCO:s uppföljning av EFA-målen visar på en direkt relation mellan kvinnors inkomst och läskunnighet. Någonstans i detta kapitel vore det bra att nämna tillgång till utbildning av kvalitet för att få tillgång till jobb av kvalitet.

Internationell handel och hållbara investeringar

Stycke under rutan, s. 27

Förslag: Bland de många mål som ska bidra till detta saknas mål 4 om utbildning. Utbildningens roll för att människor som lever i fattigdom inte skall vara dömda till lågavlönade arbeten i en nationell eller global produktions och handelskedja bör synliggöras.

Migration och utveckling

Stycke under rutan, s. 30

Förslag: Bland de många mål som ska bidra till detta saknas mål 4 om utbildning som är en förutsättning för många människor att maximera de positiva effekterna av migration och minimera de negativa.

Utbildning och forskning

Centrala utgångspunkter, s. 35

Allmän kommentar: Vi ser det som mycket positivt att utbildning och forskning är ett eget prioriterat område, utgår från ett rättighetsperspektiv och att ett helhetsperspektiv på utbildning främjas (första och andra strecksatsen, s. 35).

Positivt att det är hela utbildningssystemet och det livslånga lärandet som betonas och att också forskning och högre utbildning ses som en del i ett livslångt lärande.

Förslag: Om utbildning som getts en egen plats i ramverket skall utgöra en prioritering i det svenska utvecklingssamarbetet skulle ett likartat angreppssätt och skrivning som på hälsoområdet vara positivt dvs: "Svenskt utvecklingssamarbete på utbildningsområdet ska bidra till effektiva nationella utbildningssystem och institutioner som levererar utbildning av god kvalitet från förskola till högre utbildning.

Förslag: Förskolan, som är ett område som lyfts upp i Agenda 2030 och där Sverige har en komparativ fördel, är relativt osynligt i texten. Flera studier¹ visar att deltagande i förskola av god kvalitet har en positiv betydelse för likvärdighet, ökad jämlikhet och jämställdhet samt goda resultat i fortsatt skolgång. Barn i utvecklingsländer har mycket begränsad tillgång till förskoleutbildning, trots att de positiva effekterna av förskola är störst just för barn som lever i utsatthet och fattigdom. Detta bör svenskt utbildningsbistånd ta i beaktande och synliggöra i ramverkets utbildningskapitel.

Förslag: I strecksats 3, kring vuxenutbildning ser vi gärna en formulering som också tar vuxenutbildningens roll att bidra till aktiva samhällsmedborgare i beaktande.

Förslag: Det saknas en tillräckligt tydlig prioritering av grundskoleutbildning. Det framstår istället som att Sveriges fokus ligger på högre utbildning. Vi ställer oss frågande till balansen och prioriteringarna då tre av sju strecksatser handlar om högre utbildning i texttrutan på s. 35 och fem av nio stycken handlar om högre utbildning. Om detta speglar en svensk omprioritering avseende sektorkoncentration och resurser, skriv ut detta nya fokus på att tydligt sätt.

Studier (bl.a. GMR 2015) visar att 58 miljoner barn inte går i skolan och att totalt 250 miljoner barn inte går i skolan eller gått i skolan i fler år men ändå inte lärt sig det mest grundläggande som att läsa och skriva. Alla barn har rätt till grundskoleutbildning och när så många barn inte får utbildning måste Sveriges primära fokus ligga på grundskoleutbildning för att SDG 4 ska kunna uppnås. Länder prioriterar oftast själva högre utbildning i förhållande till grundskoleutbildning. Särskilda insatser behövs för att

¹ Några exempel på forskning/studier som visar på betydelsen är PISA 2012 (frågan har varit med de flesta åren, dock ej 2009), James Heckmans forskning (vinnare av ekonomipriset/Nobel), EPPE-projektet (The Effective Provision of Pre-school Education, en longitudinell studie ledd av brittiska forskare).

få till stånd en effektiv planering, budgetering och finansiering inom nationella utbildningssystem. Satsningar behöver göras för att skapa effektiva och transparanta utbildningssystem.

Sista stycket, s.35

Förslag: Det är positivt att lärarutbildning ses som strategiskt viktig för utbildningens kvalitet på olika utbildningsnivåer och lärare som avgörande för utbildningens kvalitet. Vi vill se en tydligare prioritering av stöd till lärarutbildning på grundskolenivå eftersom det ofta saknas finansiering för tillräckligt antal utbildade lärare, kvalitativ lärarutbildning och lön som går att försörja sig på.

Förslag: Meningen som börjar med "Samtidigt är utbildningens kvalitet beroende på kvaliteten på lärare..." Bör skrivas om och inte enbart kopplas samman med högre utbildning och forskning. Många fler aspekter behöver finnas på plats och utvecklas än vad som det nu olyckligt framstår som att kvalitet enbart beror på högre utbildning och forskning.

Uttrycket "kvaliteten på lärare" är som sådant ett olyckligt val av formulering. Vi föreslår istället "lärares förutsättningar" och menar då grundläggande lärarutbildning av kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling, en lön som går att leva på och som betalas ut regelbundet liksom stöd av skolläda, kvalitet på läroplan, klasstorlekar, tillgång till material som sammantaget skapar förutsättningar för läraren att bedriva en inkluderande undervisning som väl för bereder barn, unga och vuxna att bidra till hållbar utveckling.

Tredje stycket, s.36

Förslag: Det är glädjande att utbildningens roll för stabilitet, normalisering och återuppbyggnad i konflikt- och post-konfliktsituationer samt i humanitära kriser lyfts i strecksats fyra på sid 35 och i texten på s 36. stöds av ramverkets skrivningar. Det vore bra om ramverket kan skapa en koherent ansats genom att införa en skrivning om utbildning i samma anda också i kapitel 5 om Humanitärt bistånd.

Sista stycket, s.37

Förslag: Det är bra att Sveriges relevans vad gäller forskningsuppbyggnad lyfts fram. Sverige har även andra utbildningsverksamheter i världsklass som borde lyftas fram på samma sätt som t.ex. förskolepedagogiken, arbete med elevinflytande i grund- och gymnasieskolan, värdegrundsarbetet i svensk skola, arbete med källkritik och kritiskt tänkande och vuxenutbildning är ytterligare exempel.

Kapitel 5. Humanitärt bistånd

Förslag: Utbildnings roll för stabilitet, normalisering och återuppbyggnad i konflikt- och post-konfliktsituationer samt i humanitära kriser måste förstärkas i den humanitära delen av policyn och vara koherent med utbildningsdelen.

27 miljoner barn i konflikt- och katastrofdrabbade länder går inte i skolan. Deras utbildning avbryts under ofta längre perioder. Missade skolår är svårt att ta igen och kan leda till utanförskap, radikalisering och försämrade framtida ekonomiska möjligheter. Barn har rätt (CRC art 28 och 28) till utbildning även om de befinner sig i krig och katastrof eller på flykt. Rätten till utbildning i krig måste poängteras och stöd till Education in Emergencies måste förstärkas och lyftas fram.

Lärarförbundet

Johanna Jaara Åstrand
Ordförande

Paula Engwall
Internationell förbundssekreterare